

Transforming **U**nsustainable
management of soils in key
agricultural systems in EU and China

Developing an **i**ntegrated platform of
alternatives to reverse soil degradation

Organické hnojení živočišnými hnojivy

This project receives funding from the European Union's Horizon 2020 Research and Innovation action under grant agreement No 101000224.

Stručný popis problému degradace půdy a strategie ochrany/obnovy

Organické hnojení nekomerčními produkty zahrnuje distribuci produktů rostlinného nebo živočišného původu, které se v půdě rozkládají a dodávají rostlinám potřebné živiny. Nejpoužívanějšími materiály jsou živočišná hnojiva (pevná nebo tekutá), digestát (tekutý) a kompostované rostlinné zbytky (pevné). Tato organická hnojiva se obvykle vyrábějí na farmě nebo na sousední farmě. Organická povaha jejich sloučenin poskytuje půdě pomalu se uvolňující zdroje živin, stimuluje půdní život a podporuje zvyšování obsahu organické hmoty v půdě.

Cílová oblast

Správné používání statkových hnojiv pro rostlinnou výrobu a udržování/zlepšování stavu půdy vyžaduje zvláštní pozornost vzhledem k jejich proměnlivému složení, proměnlivé rychlosti uvolňování a nízkému poměru N:P v porovnání s požadavky plodin, což často vede ke kumulaci P v půdě. Využití statkových hnojiv při hnojení plodin je účinnější, pokud jsou hnojiva rozdělována na jaře, jsou brzy zapravena do půdy a jsou rozdělována každý rok. Využití hnojiv je výhodné pro všechny systémy pěstování plodin, ale k jejich

zapravení do trvalých porostů, kde se půda neobdělává, například na pastvinách a v sadech, jsou zapotřebí specifické stroje.

Identifikace problému

Živočišný hnůj je nejen zdrojem živin, ale také zlepšuje stav půdy. Proto jsou považovány za velmi cenné doplňky, protože dodávají půdě organickou hmotu, umožňují recyklaci živin a podporují půdní život. Jejich používání však přináší určité problémy při výpočtu

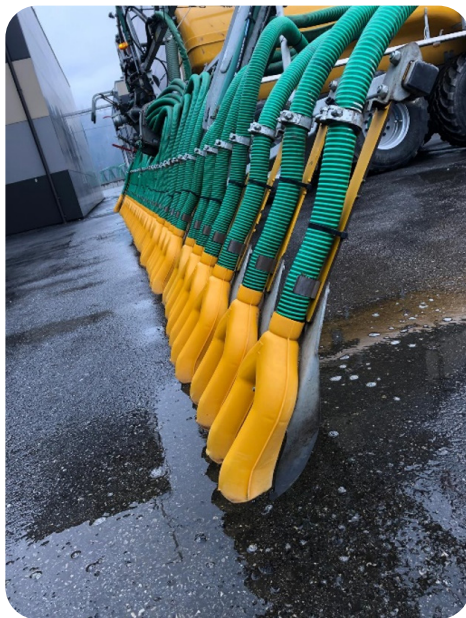
dodávky hnojiv, a to z důvodu velké heterogenity organických matric a někdy nepředvídatelného průběhu uvolňování živin. Vyhodnocení aktuálního způsobu hnojení přijatého v podniku může podpořit aplikace TUDI pro hnojení půdy (dev-tudi.web.app).

Podrobný popis strategie ochrany/obnovy

Pouze část živin obsažených v hnojivech je snadno dostupná, což znamená, že je může využít první plodina po jejich rozvozu. Zejména část N je v minerální formě, především NH_4^+ , a může být plodinou rychle využita. Další část je ve formě organických molekul a je pro plodinu dostupná po procesu mineralizace, který vyžaduje určitý čas. V ideálním případě by měla být mineralizace synchronizována s příjmem rostlinou, jinak může dojít k jejím ztrátám, například ve formě vyplavování s odtékající vodou. Zpoždění je však také pozitivní, protože pomalé uvolňování živin může zvýšit účinnost využití rostlinami. Kromě toho

Používání a nakládání se statkovými hnojivy vyžaduje zvláštní péči o ochranu životního prostředí.

Speciální stroje mohou rozvádět kejdu vstříkovaním pod povrch půdy

je další část N obsažena v organických molekulách nepodléhajících rozkladu a doba jejich rozkladu může být delší než jeden rok. Toto dodávání N je typické pro tuhá hnojiva s vysokým poměrem C:N a je obecně delší, pokud se hnůj nerozmetává pravidelně, tj. ne každý rok na jednom poli. Naopak P v hnojivech je plně dostupný a obecně dokonce lépe dostupný než odpovídající množství v minerálních hnojivech. Také draslík se obvykle považuje za zcela a okamžitě dostupný pro plodiny.

Organické sloučeniny poskytují potravu půdním mikroorganismům a podporují celý půdní potravní řetězec. Kromě toho část uhlíku dodaného hnojivy zůstává rok co rok v půdě jako stabilizovaná

organická hmota. Po dlouhodobém rozvozu tuhých statkových hnojiv se očekává více než 30% nárůst organického C v půdě a při použití hovězí kejdy 17% nárůst ve srovnání s obdobným minerálním hnojením.

Z hlavního zdroje živin pro plodiny, jak tomu bylo v minulosti, se hnůj stal problémem v moderním zemědělství, kdy se rozrostl nad rámec plochy zemědělské půdy a kdy chovy hospodářských zvířat začaly dovážet zvenčí velké množství živin, především N a P, jako krmivo. To způsobilo přetížení živinami pocházejícími z hnojiv, což alarmujícím způsobem ohrožuje ekosystémy vody, půdy a ovzduší. Je naléhavě nutné přehodnotit správné využívání statkových hnojiv v rostlinné výrobě, a to i s cílem snížit používání minerálních hnojiv v zemědělství. Pro usnadnění správného zemědělského využití hnojiv lze zavést několik technik, z nichž nejjednodušší je separace kejdy v pevné a kapalné fázi. Zatímco pevná

Kapalnou frakci kejdy lze použít k hnojení

frakce může být distribuována jako chlévský hnůj nebo delokalizována do jiných zemědělských podniků bez zásob, kapalná frakce může být také použita k hnojení, a to s vysokou účinností využití.

Klady/zápory techniky, překážky implementace

Hlavními výhodami používání hnojiv jsou i) úspora minerálních hnojiv (úspora peněz a dopadu výroby hnojiv na životní prostředí), ii) zvýšení organické hmoty v půdě, iii) stimulace půdního života a iv) recyklace živin v rámci farmy. Existují však i některé nevýhody, jako jsou i) vysoké náklady na distribuci, ii) nerovnoměrné

rozložení živin po poli, iii) nejistota v obsahu živin a iv) nízká účinnost využití živin u ozimých plodin.

Účinky/výsledky/případové studie

Pokud je hnůj každoročně a ve správnou dobu rozmetán a ihned zapraven do půdy, může mít přibližně stejnou účinnost využití živin jako minerální hnojiva. Vědecké důkazy o tom poskytlo několik výzkumných prací v celé Evropě, i když je důležitý vliv plodin, klimatu a půdních typů. Pozitivní vliv statkových hnojiv na plodiny přesahuje prostý přísun hlavních živin a poskytuje důležité ekosystémové služby, mezi něž patří zlepšení několika ukazatelů zdraví půdy.

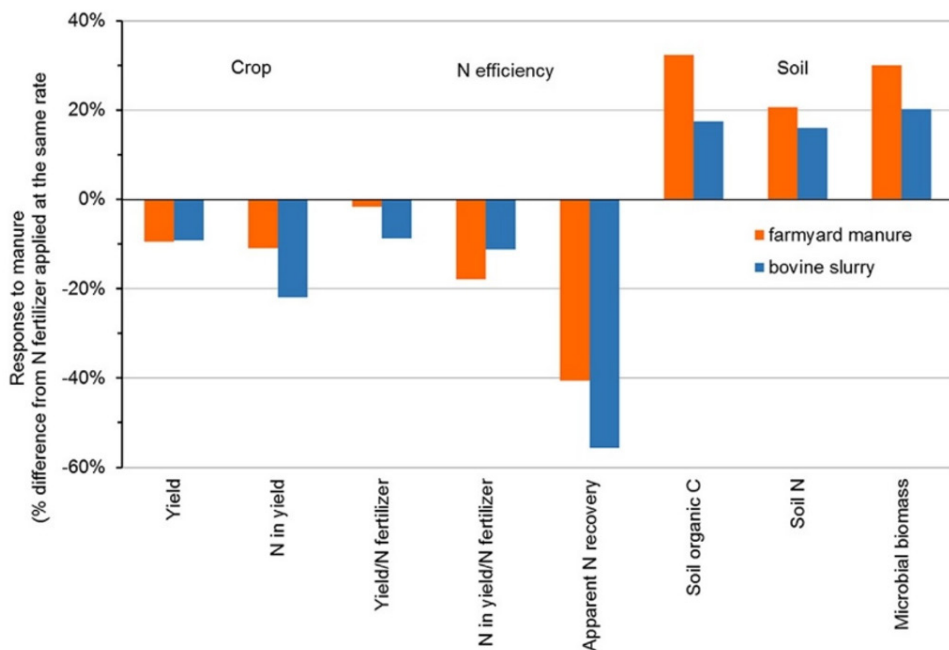
Literatura

Další informace: <https://www.farmers.gov/conservation/nutrient-management>

Další informace: <https://www.fao.org/agriculture/crops/thematic-sitemap/theme/compendium/scpi-practices/integrated-nutrient-management/en/>

Další informace: <https://www.fao.org/partnerships/leap/news-and-events/news/detail/fr/c/1208627/>

Vědecká publikace: doi.org/10.1016/j.eja.2017.07.010

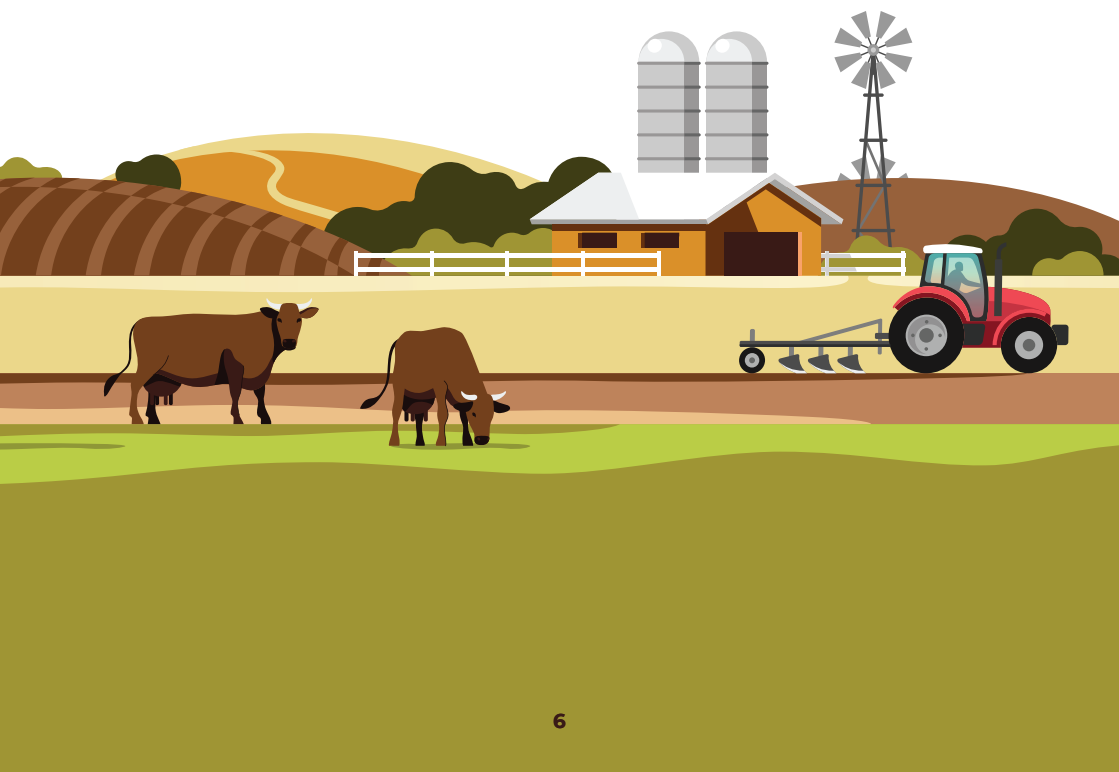

Dlouhodobé používání statkových hnojiv namísto minerálních hnojiv způsobuje zvýšení obsahu C a N v půdě a půdní mikrobiální biomasy až o 20 % (Zavattaro a kol., 2017).

Shrnutí

Živočišná hnojiva jsou nejen cennými hnojivy, ale také doplňky, které zlepšují stav půdy, posilují půdní život a zlepšují zdravotní stav půdy. Kromě toho pomáhají vázat C v půdě, snižují emise skleníkových plynů způsobené výrobou minerálních hnojiv a přispívají k uzavírání koloběhu živin v zemědělském podniku. Jejich používání je třeba věnovat zvláštní pozornost, aby se snížily potenciální škody na životním prostředí způsobené

jejich organickou povahou, která způsobuje pomalé uvolňování některých živin, někdy nesynchronizované s příjmem plodin, a nevyvážeností živin, která může vzniknout nesprávným výpočtem požadavků rostlin. Zemědělci by si měli být vědomi vysoké živinové hodnoty živočišných hnojiv a správně vyhodnotit jejich přínos pro výživu plodin prostřednictvím plánu hospodaření s hnojivy.

Souhrnná tabulka

	Hodnocení	Poznámky
Celkový stav půdy	***	
Rozpočet na závlahu	-	
Struktura půdy	***	
Erozivita	*	
Bilance živin	**	
Život v půdě	***	
Praktičnost	**	V závislosti na místní dostupnosti hnojiv
Hospodárnost	***	

Consortium

Agrisat; Beijing Forestry University; Beijing Normal University; Centre for Agricultural Research; China Agricultural University; Czech Technical University in Prague; Lincoln University; New Bulgarian University; Northwest A&F University; Northwest UNIVERSITY; Pensoft Publishers; Spanish National Research Council; University of Lancaster; BOKU University, Vienna; University of Turin; Federal Agency for Water Management, Austria

Project coordinator

José A. Gómez

Institute of Sustainable Agriculture of the Spanish Council for Scientific Research
joseagomez@ias.csic.es

Duration

July 2021 – June 2025

Follow TUdi

 @Project_TUdi

 TUdi Project

 TUdi Horizon 2020

 tudi-project.org